

PE SCÂNDURA SCENEI: ÎNVĂȚAREA EFICIENTĂ PRIN TEATRU ȘI INSTRUMENTE TEATRALE

Prof. Grigorovici Dana, Colegiul Național "Gheorghe Șincai", Cluj-Napoca

Încă din primii ani de învățământ am încercat să folosesc instrumente teatrale și tehnici din arta dramatică în predarea orelor de limba engleză. Ideea de a lucra un text dramatic cu elevii și de a monta o piesă de teatru mi-a venit din dorința de a-i aduce pe elevii, cărora le eram dirigintă, într-un proiect comun. Intenția era să-i ajut să se cunoască pe ei înșiși și unii pe alții, să colaboreze, să muncească împreună pentru realizarea unui obiectiv. Mi-am dat atunci seama că tinerii și adolescenții au un potențial creativ imens, că bucuria jocului e încă vie în ei și că se va pierde odată cu maturizarea. Am decis să pun bazele unui club de teatru, în care, elevii să își valorifice acest potențial, să învețe să aibă încredere în forțele proprii, să își dezvolte stima de sine, capacitatea de a se exprima și de a-și argumenta ideile, fără a se simți judecați, ironizați, ierarhizați. Deși munca mea în cadrul clubului de teatru în limba engleză *The Pixies* este voluntară, am simțit nevoia să ofer informație de calitate, motiv pentru care am urmat cursuri de teatru și improvizație ținute de actori și regizori profesioniști. Parcurgerea acestor module m-a ajutat atât în planul dezvoltării personale, pentru că am suferit eu însămi o transformare, cât și în plan profesional. Elevii care vin la clubul de teatru se dezvoltă, devenind tineri încrezători în aspirațiile lor, capabili să se exprime și să lupte pentru îndeplinirea obiectivelor proprii. Această evoluție, percepută și de către colegii mei profesori care predau la clasă, este reală și vizibilă. Activitățile din cadrul clubului de teatru devin un proces continuu de învățare, iar piesa de la final de an școlar e produsul finit care aduce satisfacție tuturor participanților. Beneficiile coordonării unei trupe de teatru în limba engleză sunt după cum urmează:

Elevii își dezvoltă stima de sine. A juca într-un spectacol presupune a te afla în lumina reflectoarelor, în centrul atenției, a fi privit și ascultat pentru o perioadă oarecare de timp. Pentru a fi credibil într-un rol, elevul actor renunță la frici și inhibiții, expunându-se în fața spectatorului și preluând din energia acestuia. Consecința directă a acestei exprimări este faptul că participanții își dezvoltă încrederea în sine, transformându-și emoțiile negative în trăiri pozitive. Aplauzele de la final și premiile primite contribuie la creșterea motivației pentru a repeta experiența, încurajând elevul actor să abordeze, pe viitor, roluri noi.

Actoria încurajează introspecția și autocunoașterea. Prin întruchiparea unor personaje, elevii au șansa de a se raporta la acestea, de a se identifica cu anumite trăsături ale personajelor pe care le interpretează, de a-și pune întrebări legate de propria persoană, de a învăța lucruri noi despre ei înșiși, de a-și gestiona cu succes emoțiile. Profesorul coordonator le oferă sprijin și îndrumare în acest proces complex de descoperire a sinelui.

Elevii își dezvoltă competențe de comunicare. Comunicarea pe scenă se realizează în două planuri distincte. Cel verbal, care are la bază textul, scenariul, și cel non-verbal, care presupune folosirea corpului ca instrument de comunicare a emoțiilor și a sentimentelor. Pentru a transmite non-verbal un mesaj autentic, elevii învață că există o sinergie între mișcare și cuvânt, astfel realizându-se o concordanță între comunicarea verbală și cea corporală. Expresiile faciale, gesturile, poziția corpului, sunetele alcătuiesc un tot unitar prin intermediul căruia se transmite un mesaj coerent. "Teatrul integrează aspecte verbale și non-verbale ale comunicării, aducând împreună mintea și corpul, realizând astfel echilibru între aspectele fizice și cele intelectuale ale învățării.", (Maley & Duff, 2005, pag.1). Intonația corectă contribuie, de asemenea, la realizarea comunicării, iar elevii și-o însușesc prin exerciții de dicție specifice artei actorului.

Elevii își dezvoltă competențele de comunicare în limba engleză. Pentru a juca teatru, elevii nu doar memorează un text, ci învață să se exprime clar, articulat. Unul dintre cele mai frecvente exerciții din cadrul activităților de la clubul de teatru este jocul de rol sau exercițiul de improvizație. Acesta îi oferă elevului contextul potrivit pentru a crea structuri originale de limbaj. În articolul "*Drama with Young Learners*", Janice Blunt identifică patru nivele ale limbajului. La nivel cognitiv, participantul la jocul teatral accesează elemente logice în încercarea de a construi înțelesuri și de a-și justifica intenția și contribuția la actul creativ. Propoziții justificative sunt atribuite personajului interpretat, clarificând, în aceeași măsură, atât audienței cât și participantului, sensul prezenței sale în acel context. La nivel sociologic, elevii interacționează constant cu alți parteneri. Dimensiunea afectivă a limbajului teatral este accesată când elevii actori devin energizați și motivați în a întruchipa un personaj, sunt curioși și entuziasmați în a interpreta diferite roluri, schimbându-și astfel perspectiva și modul de înțelegere a lumii. Nivelul fiziologic al limbajului este folosit de elevi în timpul activității teatrale - mișcarea, gesturile și expresiile faciale fiind elemente esențiale în interpretarea dramatică. Orice spectacol are la bază un scenariu original, scris în totalitate de către elevi, sau un scenariu adaptat. În acest caz, elevii au ca punct de plecare un film, o piesă de teatru

sau un roman, pe baza cărora creează un scenariu propriu. Indiferent de tipul de scenariu pe care îl redacteză, elevii își dezvoltă competențele de producere de mesaj în limba engleză. Enumăr aici câteva avantaje ale lucrului cu un text în limba engleză: dezvoltarea vocabularului și a exprimării, achiziția de structuri și expresii noi, fixarea intonației și a pronunției. La finalul perioadei de repetiții, elevii ajung să cunoască scenariul integral, nu doar replicile proprii, consolidându-și în acest mod cunoștințele de limbă. Deși un proiect teatral se poate uneori finaliza fără acordarea de premii și trofee, premiul cel mare este, de fapt, "încrederea și abilitatea elevilor de a folosi limba țintă.", (Wessels, 2008, pag.10).

Elevii își depășesc frica de a vorbi în public. Majoritatea elevilor suferă de anxietate în situația în care trebuie să se exprime în fața colegilor și a profesorului în sala de clasă. Anxietatea este generată de teama de a fi ridiculizați sau stigmatizați și duce la inhibare și la un comportament de tip evitativ. Din experiența personală, am constatat că elevii care frecventează clubul de teatru își depășesc frica de a vorbi în fața celorlalți și își îmbunătățesc pronunția și fluența datorită tehnicilor vocale învățate aici. Dintre acestea menționez încălzirea vocală, tehnici de proiecție a vocii, exerciții de dicție și de pronunție. Toate acestea contribuie la creșterea încrederii în sine și le oferă elevilor siguranță în a se adresa unui auditoriu și de a se face auziți.

Teatrul dezvoltă spiritul de colaborare și munca în echipă. Pe scenă, elevii actori sunt conectați unii la ceilalți, preiau energia partenerilor și o transformă în creație, având totodată conștiința faptului că lucrează împreună înspre atingerea unui scop comun. "În ciuda faptului că teatrul oferă posibilitatea exprimării individuale, scopul său primordial este dezvoltarea colaborării ca formă de învățare creativă.", (Swale, 2010, pag. xiv). Profesorul coordonator devine parte integrantă a echipei, relația dintre acesta și elevi dezvoltându-se la un alt nivel pentru că profesorul va adopta "o atitudine mai egalitară" (Wilson, 2012) în comparație cu atitudinea obișnuită de la clasă.

Actoria dezvoltă empatia. Fiecare elev reprezintă o piesă esențială dintr-un puzzle care este spectacolul final, iar succesul acestuia depinde în egală măsură de contribuția fiecăruia și de dorința de a obține cel mai bun rezultat. Elevii învață să se susțină reciproc, să fie receptivi la nevoile partenerilor și să se ajute în situația în care cineva își uită replicile sau ratează intrarea în scenă.

Elevii învață lecția punctualității și lecția răbdării. Clubul de teatru se desfășoară în afara orelor de curs și implică o anumită rigoare în respectarea regulilor. Timpul este o resursă limitată atât pentru profesor cât și pentru elevi. În consecință, este esențial ca elevii să fie punctuali la repetiții, să nu rateze exercițiile de încălzire a corpului și a vocii și să intre în starea mentală necesară desfășurării activității. Trebuie să învețe să aibă răbdare, să fie atenți, să se concentreze pe perioade mai îndelungate de timp pentru a duce proiectul teatral la final.

Clubul de teatru oferă șansa de a trăi sentimentul împlinirii. La finalul fiecărui spectacol jucat pe o scenă, elevii sunt entuziasmați că au reușit să își depășească limitele, să iasă din zona de confort, să se vulnerabilizeze, să se expună, și nu în ultimul rând, să-și valorifice potențialul creator.

Teatrul, în contextul predării unei limbi străine, este un instrument holistic, versatil și motivațional. Elevii învață să interacționeze cu ceilalți, să se integreze într-un grup, dar și să se distingă prin personalitatea proprie, să se concentreze, să experimenteze comportamentul emoțional, își dezvoltă stima de sine, creativitatea, fantezia și percepția corporală. "Nu există nimic mai bun pentru dezvoltarea sănătoasă a corpului, sufletului sau spiritului omenesc decât jocul de teatru. Pe scurt: jocul de teatru are un efect benefic asupra componentelor intelectuale, emoționale și sociale ale personalității.", (Rotter & Sindelar, 2010, pag.13).

În încheiere, redau câteva gânduri ale dragilor mei elevi, foști membri ai clubului de teatru în limba engleză, "*The Pixies*".

Andra Gheran, studentă la Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Studii Europene

"Teatrul a reprezentat pentru mine o cale de a-mi depăși teama de a vorbi în public. La clubul de teatru în limba engleză am găsit un colectiv unde nu mă simțeam judecată și în care am reușit să învăț distrându-mă, motiv pentru care am ales să rămân pe toată perioada liceului. Teatrul a reușit să mă scoată din zona de confort, m-a făcut să nu mai văd mereu ridicolul în acțiunile mele și să mă înțeleg mai bine pe mine și pe cei din jurul meu."

Maria Bocoș, studentă la Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației

- "Clubul de teatru *The Pixies* a fost o oază de liniște și inspirație. Inițial, am vrut să încerc teatrul din simplă curiozitate, dar după două-trei întâlniri m-am

regăsit în această activitate, care a devenit o adevărată pasiune. Munca în echipă, pregătirea intensă și satisfacția rezultatelor definesc clubul nostru."

Sara Bodocan, studentă la Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Litere - "Teatrul nu m-a ajutat doar să mă exprim pe scenă, ci și în viața de zi cu zi. Am învățat să fiu mai prezentă, mai receptivă și mai îndrăzneță. Dacă nu ar fi existat clubul de teatru, astăzi nu aș fi la nivelul la care sunt, nu aș fi acceptat atâtea oportunități uimitoare și aș fi rămas blocată de frică în spatele zidului "ce ar fi dacă..."."

Anastasia Petrean, studentă la Universitatea Lucian Blaga Sibiu, Facultatea de Litere și Arte, Departamentul de Artă Teatrală, Specializarea - Actorie - "La clubul de teatru am învățat din toate: actorie, regie, scenografie și coregrafie."

Eduard Pop, student la University of Essex, East 15 Acting School - "Am venit la clubul de teatru în urma unei recomandări de la o colegă. Am decis să rămân deoarece era un mediu plăcut, un spațiu cu niște oameni pasionați de teatru și film. Datorită acestui club am reușit să îmi descopăr o pasiune, care îmi va deveni meserie, iar pentru asta sunt foarte recunoscător."

Ioana Lazăr, studentă la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică "I.L. Caragiale" București, Facultatea de Teatru, Specializarea – Actorie și Artele Spectacolului. – "Clubul de teatru mi-a oferit șansa de a mă elibera de constrângeri, de a scăpa de inhibiții, de a uita de griji, de a mă juca și de a mă bucura. Faptul că am jucat spectacole în limba engleză m-a ajutat în dezvoltarea vocabularului și mi-a oferit șansa de a studia texte clasice, moderne, în engleză britanică sau americană."

BIBLIOGRAFIE

Maley, A., & Duff, A. (2005). *Drama Techniques: A resource book of communication activities for language teachers*. Cambridge University Press.

Bland, J. (2015). *Drama with Young Learners. Teaching English to Young Learners*.

Wessels, C. (2008). *Drama, Resource Books for Teachers*. Oxford University Press.

Wilson, K. (2012). *Drama & Improvisation*. Oxford University Press.

Swale, J. (2010). *Drama Games for Classrooms and Workshops*. Nick Hern Books, London.

Rotter, S., & Sindelar, B. (2010). *Sus cortina! ... pentru viață: Pedagogie teatrală - Jocuri și Exerciții*. U.N.A.T.C. Press, București.